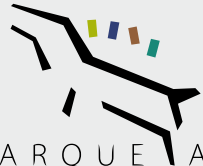

CARTAFOL ESCOLAR 2019/2020

“NUNCA CHOVEU QUE NON ESCAMPARA”

PARQUE ARQUEOLÓXICO
DA ARTE RUPESTRE
Campo Lameiro

Xacobeo 2021

XUNTA
DE GALICIA

1. INTRODUCCIÓN

A Arte Rupestre é un dos xeitos de expresión máis coñecidos que nos deixaron os nosos devanceiros. Pode ter moitas manifestacións: pintura, talla, escultura... Se ben o que máis atopamos en Galicia son os gravados en rocha de granito, coñecidos pola denominación de petróglifos.

Os petróglifos foron feitos en moitas épocas e por motivos moi diversos, pero os máis comúns en Galicia son os correspondentes coa chamada Idade do Bronce, que deu comezo fai aproximadamente 4.000 anos.

Estas marcas nas pedras son unha forma de expresión, unha ferramenta empregada pola xente da Idade do Bronce para comunicar unha mensaxe que aínda podemos ver hoxe en día, e que te axudaremos a descifrar ó longo da túa visita polo Parque Arqueolóxico de Campo Lameiro (PAAR).

CARTAFOL ESCOLAR 2019/2020 “NUNCA CHOVEU QUE NON ESCAMPARA”

O DOSSIER DIDÁCTICO DO PAAR

Neste documento aportamos toda a información necesaria para que o público escolar poda coñecer polo miúdo a oferta de servizos e actividades dun espazo arqueolóxico excepcional, grazas ós seguintes elementos:

1. Un conxunto extraordinario de petróglifos
2. Unha magnífica paisaxe cultural prehistórica
3. Un equipamento cultural moderno
4. Un suxerinte espazo expositivo
5. Unha novidosa programación educativa e cultural

Non soamente é importante transmitir o que facemos, senón como o facemos. Neste caso presumimos dunha equipa de profesionais cunha contrastada experiencia profesional: Fátima, Tania, Leo e Fran.

2. QUE É O PAAR?

O Parque Arqueolóxico da Arte Rupestre de Campo Lameiro é un centro de difusión e investigación adicado ós gravados galegos que posúe dous espazos principais: o Centro de Interpretación da Arte Rupestre (CIDAR) e a Área Arqueolóxica.

Atópase en Campo Lameiro porque é precisamente neste concello do Val do Lézez onde se localiza unha das maiores concentracións de petróglifos de toda Europa, así como algunhas das representacións máis espectaculares que coñecemos coma o caso do gran cervo da “Laxe dos Carballos”.

A EXPOSICIÓN PERMANENTE DO CIDAR

Os petróglifos non sempre son un fenómeno sinxelo de comprender ou observar, polo que no CIDAR che damos as claves para obter o máximo proveito da visita, mediante unha exposición que, tema por tema e sala por sala, vai debullando os signos representados nas pedras, a investigación, a conservación, os significados dos gravados ou a vida cotiá das persoas que os concebiron.

UNHA ÁREA ARQUEOLÓXICA DE 22 HECTÁREAS

Un espazo ó aire libre onde descubriremos os petróglifos nos seus emprazamentos orixinais, nunha contorna moi respetuosa coa paisaxe, xa que é precisamente a “paisaxe prehistórica” do Parque un dos elementos fundamentais para comprender o sentido deste conxunto de petróglifos.

Ó longo dun percorrido duns 4 km poderás ver nove dos principais petróglifos da zona, así como un lugar moi especial: a reprodución dun pequeno poboado para que poidas ver como se vivía naquela época.

Co fin de que a visita sexa cómoda e levadeira atoparás ó longo do camiño diferentes servizos como puntos de descanso, fontes e papeleiras. Se non quixeses facer o percorrido completo ofrecémosche unha alternativa máis curta que che permitirá ver os espazos máis relevantes.

CARTAFOL ESCOLAR 2019/2020

“NUNCA CHOVEU QUE NON ESCAMPARA”

5

OS SERVIZOS

Para completar unha xornada de visita ó Parque contamos con outros puntos de interese que están á túa disposición coma a cafetería (no mesmo horario de apertura que o PAAR): un espazo de merendeiro por se prefires traer ti a comida, unha zona de tenda para que te leves un recordo ou un agasallo; e o espazo destacado polos máis cativos, un labirinto ó xeito da Idade do Bronce, xa que a súa forma se basea no motivo representado no petróglifo de Mogor.

Este conxunto pretende ofrecerche algo máis que unha simple visita, queremos proporcionarche unha pequena viaxe no tempo a través da paisaxe cultural do Val do Lérez: contorna, natureza e arqueoloxía.

Unha experiencia única en Galicia que mistura ocio e aprendizaxe, para voltar durante unhas horas a Idade do Bronce.

3. DIDÁCTICA DO PATRIMONIO

A acción educativa, no senso máis amplo do termo, é unha das funcións centrais do PAAR. A continuación expoñemos unha serie de actividades que poñemos a disposición da comunidade escolar nas que os obxectivos didácticos estarán en consonancia co currículo académico dos diversos ciclos escolares.

Ofertamos un programa con visitas interpretativas, e unha serie de obradoiros didácticos e exhibicións de arqueoloxía experimental adaptados ás necesidades específicas de cada ciclo educativo. Orientamos este programa didáctico @s alumn@s dos ciclos de educación infantil, educación primaria, educación secundaria e bacharelato; así como a ciclos de educación especial, formación profesional e educación de persoas adultas.

CARTAFOL ESCOLAR 2019/2020 “NUNCA CHOVEU QUE NON ESCAMPARA”

A oferta adáptase á idade, coñecementos e niveis educativos dos escolares e complementase cos obxectivos curriculares nas súas competencias básicas.

Por iso seleccionamos unha serie de experiencias que axuden a dispoñer daquelas habilidades e aptitudes correspondentes á área de cada currículo. Consideramos oportuno destacar neste punto que todas e cada unha das actividades deseñadas para os escolares tratarán de forma transversal cuestións relacionadas co xénero na Prehistoria intentando deste xeito que @s máis pequen@s valoren o papel desempeñado pola muller no devir da humanidade.

Ademais as nen@s traballarán nos contidos relacionados coas paisaxes prehistóricas, as estratexias de ocupación do territorio e a explotación especializada dos recursos na Idade do Bronce.

4. ACTIVIDADES DIDÁCTICAS

Obxectivos didácticos:

- Adquirir coñecementos arredor da creación de pigmentos na Prehistoria.
- Coñecer os útiles básicos para a creación das pinturas na Prehistoria.
- Producir, deseñar e compoñer, individualmente ou en grupo, as fases do proceso de creación e realización dunha decoración mural.
- Reforzar a creatividade e destreza manual d@s alumn@s.

TÍTULO: PINTURA COAS MANS

Público: Educación Infantil/1º, 2º e 3º de Primaria
Duración: 1 hora
Temática: Arte

Neste obradoiro, @s máis pequen@s entenderán a linguaxe gráfica, plástica e visual como medio de expresión na Prehistoria. Coñecerán e utilizarán diversas réplicas arqueolóxicas para finalmente experimentar de primeira man os diversos procesos creativos da Prehistoria.

Obxectivos didácticos:

- Valorar a importancia da agricultura para a vida dos seres humanos.
- Entender e aprender as fases simples da domesticación das plantas.
- Recoñecer e identificar as ferramentas principais da agricultura no Neolítico e a Idade do Bronce.
- Experimentar de primeira man coas réplicas arqueolóxicas destinadas á práctica arqueolóxica.

TÍTULO: SEMENTES DO PASADO

Público: Educación Infantil
Duración: 1 hora
Temática: Agricultura

Mediante esta actividade o alumnado poderá entender a importancia que tivo a innovación tecnolóxica da agricultura. Coñecerán de primeira man os procesos que conduciron ao descubrimento da domesticación das plantas e as vantaxes e cambios que significou para a vida dos seres humanos. Ademais poderán plantar e realizar parte do proceso de produción para a obtención da fariña.

TÍTULO: OS PEQUERRECHOS DE PEDRA

Público: Educación Infantil
Duración: 1 hora
Temática: Contacontos

O contacontos pretende mostrarlle aos alumn@s como vivían os nen@s da súa mesma idade na Prehistoria. A finalidade é que os alumn@s sexan capaces de valorar o que lles rodea mediante a experiencia sensorial de tocar réplicas.

Obxectivos didácticos:

- Identificar as funcións dos grupos e as organizacións da comunidade.
- Adquirir destrezas e habilidades manuais aplicándolas no manexo de útiles materiais.
- Coñecemento da contorna.
- Linguaxe: comunicación e representación.

TÍTULO: CERÁMICA COAS MANS

Público: Educación Primaria
Duración: 1 hora
Temática: Tecnoloxía / Arte

Trátase dun obradoiro onde descubrirán un dos maiores inventos da humanidade, a cerámica. Unha actividade que cambiou o curso da historia. @s alumn@s transformaranse en oleiros por un día, realizarán todo o proceso de creación das típicas pezas da Idade do Bronce.

Obxectivos didácticos:

- Descubrir e entender a importancia da cerámica para a vida cotiá.
- Producir, deseñar as fases do proceso de creación e realización dunha peza cerámica.
- Reforzar a creatividade e destreza manual de forma individual dos alumnos.
- Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura Neolítica e da Idade do Bronce en Galicia.

Obxectivos didácticos:

- Achegar @s alumn@s ó mundo da arqueoloxía.
- Adquirir unha linguaxe específica.
- Entender, respectar e valorar a documentación e conservación da arte rupestre.
- Realizar diversas técnicas de rexistro para crear a imaxe dun gravado.

TÍTULO: ARQUEÓLOG@S POR UN DÍA

Público: Educación Primaria

Duración: 1 hora

Temática: Arqueoloxía/Arte

Esta actividade amosa o xeito máis habitual no que @s arqueólog@s traballan coa arte rupestre e documentan os petróglifos, permitindo o achegamento ó seu día a día. @s participantes poderán realizar varios calcos con diferentes técnicas, utilizando como base as réplicas de petróglifos que se atopan na área arqueolóxica.

Obxectivos didácticos:

- Achegar @s alumn@s ó mundo da arqueoloxía e da Idade do Bronce.
- Entender, respectar e valorar a documentación e conservación da arte rupestre.
- Realizar actividades que fomenten a aprendizaxe autónoma dos alumn@s.

TÍTULO: PEGADAS DE ANTONTE

Público: Educación Primaria/1 de ESO

Duración: 1 hora

Temática: Arqueoloxía/Guía Didáctica

Visita autónoma ao CIDAR seguindo unha guía didáctica con xogos de pistas e preguntas que os alumn@s deberán repostar en relación ao exposto. Foméntase así o traballo individual e a aprendizaxe significativa. Esta actividade será correxida xunto a un dos nosos monitores, sendo completada na aula cunha serie de actividades.

TÍTULO: GRAFFITIS DA PREHISTORIA

Público: Educación Primaria (6º) e Educación Secundaria

Duración: 1 hora

Temática: Arte

A través desta actividade o alumnado poderá aprofundar no coñecemento da arte prehistórica e a tecnoloxía precisa para a súa elaboración, con especial fincapé na elaboración de pigmentos, sobre todo o carbón, e co coñecido “efecto Venturi” ou soprado de pintura. Experimentarán de primeira man o proceso de elaboración dunha man en negativo.

TÍTULO: XINCANA DO BRONCE

Público: Educación Primaria (3º,4º,5º e 6º) e Educación Secundaria

Duración: 1 hora

Temática: Arqueoloxía/Arte

Esta actividade permitirá a un alumnado de idade variada, ampliar e consolidar os coñecementos adquiridos durante a visita ó Parque. A través dunha serie de preguntas e pistas percorreren pola Área Arqueolóxica visitando zonas diferentes. Este itinerario permitirá tamén observar a paisaxe do PAAR, profundizando no coñecemento do ambiente e contexto natural que da sentido ós gravados.

Obxectivos didácticos:

- Comprender e deseñar as fases do proceso de creación das ferramentas para o efecto Venturi.
- Descubrir e entender a importancia da pintura na Prehistoria.
- Reforzar a creatividade e destreza manual de forma individual dos alumnos, así como xeito colectivo e colaborativo.
- Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura Paleolítica e a Prehistoria en xeral.

Obxectivos didácticos:

- Ampliar o coñecemento dos petróglifos da Área Arqueolóxica.
- Observar e descubrir a contorna natural do Parque.
- Reforzar as dinámicas de grupo e o traballo en equipo para lograr un obxectivo común.

Obxectivos didácticos:

- Aproximarse á vida dos diversos momentos da prehistoria a través das técnicas de caza utilizadas polos seres humanos.
- Experimentar a dificultade que significaba a práctica da caza.
- Comprender e aprender as fases da evolución cultural cos útiles empregados para esta actividade.

TÍTULO: CAZA NA PREHISTORIA

Público: Educación Secundaria/Bacharelato
Duración: 1 hora
Temática: Tecnoloxía

Os escolares poderán descubrir mediante diversas réplicas e obxectos característicos a evolución das técnicas cinxéticas na Prehistoria, converténdose en cazador@s que deben despregar todo o seu enxenio e habilidades para acadar o seu obxectivo.

Obxectivos didácticos:

- Aproximarse á vida das mulleres na Prehistoria
- Coñecer o papel da muller nas sociedades cazadoras, recolectoras e pescadoras.
- Reflexionar arredor das diferencias entre a muller na Prehistoria e a actualidade.
- Adquirir vocabulario específico.

TÍTULO: A METADE SILENCIADA

Público: Educación Secundaria/Bacharelato
Duración: 1 hora
Temática: Educación en igualdade

Posta en valor o traballo da muller nas sociedades cazadoras-recolectoras-pescadoras. Ao mesmo tempo explicarase o seu papel no crecemento e mantemento do grupo e na evolución da sociedade. Os alumn@s deberán analizar o troco do rol feminino e as similitudes e diferenzas entre diversos lapsos temporais e xeográficos.

TÍTULO: FIANDO O PASADO

Público: Educación Primaria (4º, 5º e 6º) e Educación Secundaria/Bacharelato

Duración: 1 hora

Temática: Téxtil

Con esta actividade o alumnado poderá profundizar no coñecemento da evolución do téxtil ao longo da Prehistoria en función do troco da indumentaria. Coñeceremos a cadea técnica operativa para elaborar as teas e posteriormente convertelas en roupa.

Obxectivos didácticos:

- Comprender e deseñar as fases do proceso de creación e realización da roupa ó longo Prehistoria.
- Reforzar a creatividade e destreza manual de forma individual dos alumnos, así como xeito colectivo e colaborativo.
- Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura Paleolítica e a Prehistoria en xeral.

TÍTULO: TOUR DIDÁCTICO

Duración: 3 horas e media

Público obxectivo: Educación Primaria e Educación Secundaria/Bacharelato

Temática: Mixta

Esta actividade consiste en 2 obradoiros e elixir segundo os intereses e idades dos participantes máis unha exhibición. En total consta de 2 horas e media de actividades prácticas que se suman a visita guiada, proporcionando así unha experiencia moi completa e transversal da Idade do Bronce e a Prehistoria en xeral.

Obxectivos didácticos:

- Comprender e valorar os modos de vida e a cotidianidade da Idade do Bronce.
- Comprobar e distinguir a efectividade das técnicas traballadas.
- Experimentar e identificar diversos elementos arqueolóxicos.
- Adquirir vocabulario específico.
- Entender, respectar e valorar o Patrimonio Arqueolóxico.

Visita Interpretativa Área Arq.

2 obradoiros

1 exhibición: lume, caza ou pintura

6. SERVIZOS DO PAAR

- Baños.
- Tenda.
- Área recreativa.
- Parking.
- Visitas en inglés.
- Restaurante/Cafetería.

*En tempada baixa servizo de vending.
Preguntar pola oferta de menús para
escolares durante todo o ano.*

7. ANTES DE VISITAR O PAAR

Recomendacións para a visita:

- Calzado e roupa cómoda.
- Un chubasqueiro (por se acaso).
- Un sombreiro e unha crema protectora para o sol.

Normas das instalacións:

Os petróglifos localízanse na Área Arqueolóxica do Parque de Campo Lameiro. Os visitantes a este espazo arqueolóxico aceptan as seguintes normas para o uso das instalacións:

- Os petróglifos posúen protección legal específica (Bens de Interese Cultural). Calquera agresión neles será sancionada pola administración, sendo especialmente daniño pisar a superficie dos paneis, ou remarcar os sucros dos gravados.
- Utilizar os camiños habilitados e sinalizados pola organización.
- Respetar a vexetación presente nas 22 hectáreas da Área Arqueolóxica.
- Prohibición de depositar lixo ou calquera outro tipo de obxectos dentro do recinto.

O CIDAR é un espazo que require dun ambiente de tranquilidade e sosego para unha visita de calidade. Por este motivo pedímoslles que acepten a seguinte normativa:

- O Centro de Interpretación está pensado para a visita dos escolares acompañados sempre do corpo docente, @s alumn@s non poden visitar a Exposición Permanente sen profesores.
- Utilizar os lugares habilitados para a comida e a bebida: cafetería, restaurante e a zona exterior das mesas. Está prohibido entrar con comida no Centro.

5. COMO TRAMITAR A RESERVA

1. Escoller a modalidade de visita escolar/grupos:

- **Opción 1:** Visita Interpretativa á Área Arqueolóxica do PAAR + exhibición.
- **Opción 2:** Visita Interpretativa á Área Arqueolóxica do PAAR + obradoiro didáctico.
- **Opción 3:** Visita Interpretativa á Área Arqueolóxica do PAAR + Tour didáctico.

2. Contactar co PAAR empregando o noso correo electrónico reservas@paar.es (Información grupos) didactica@paar.es (Información escolares) ou no teléfono **886 151 195** e enviáremosvos un documento para completar á reserva cos vosos datos.

3. Unha vez pechado o plan didáctico/grupos recibiredes un documento de confirmación con todos os datos da visita (data, horarios, número de participantes, idades, número de grupos); así como o planning de traballo a seguir o día da visita ó PAAR.

TIPOLOXÍAS E PREZOS DA VISITA Ó PAAR

OPCIÓN DA VISITA

OPCIÓN 1:	VISITA INTERPRETATIVA Á ÁREA ARQUEOLÓXICA DO PAAR + EXHIBICIÓN	DURACIÓN: 1 HORA E 15 MINUTOS	PREZO: 6,00 € POR ALUMN@
OPCIÓN 2:	VISITA INTERPRETATIVA Á ÁREA ARQUEOLÓXICA DO PAAR + OBRADOIRO DIDÁCTICO	DURACIÓN: 2 HORAS	PREZO: 6,50€ POR ALUMN@
OPCIÓN 3:	VISITA INTERPRETATIVA Á ÁREA ARQUEOLÓXICA DO PAAR + TOUR DIDÁCTICO	DURACIÓN: 3 HORAS E MEDIA	PREZO: 9,00€ POR ALUMN@

iii 1,00 € DE DESCONTO DENDE O 1 DE SETEMBRO ATA O 31 DE MARZO iii

10. CÓMO CHEGAR

42°32'30.9"N 8°31'49.8"W

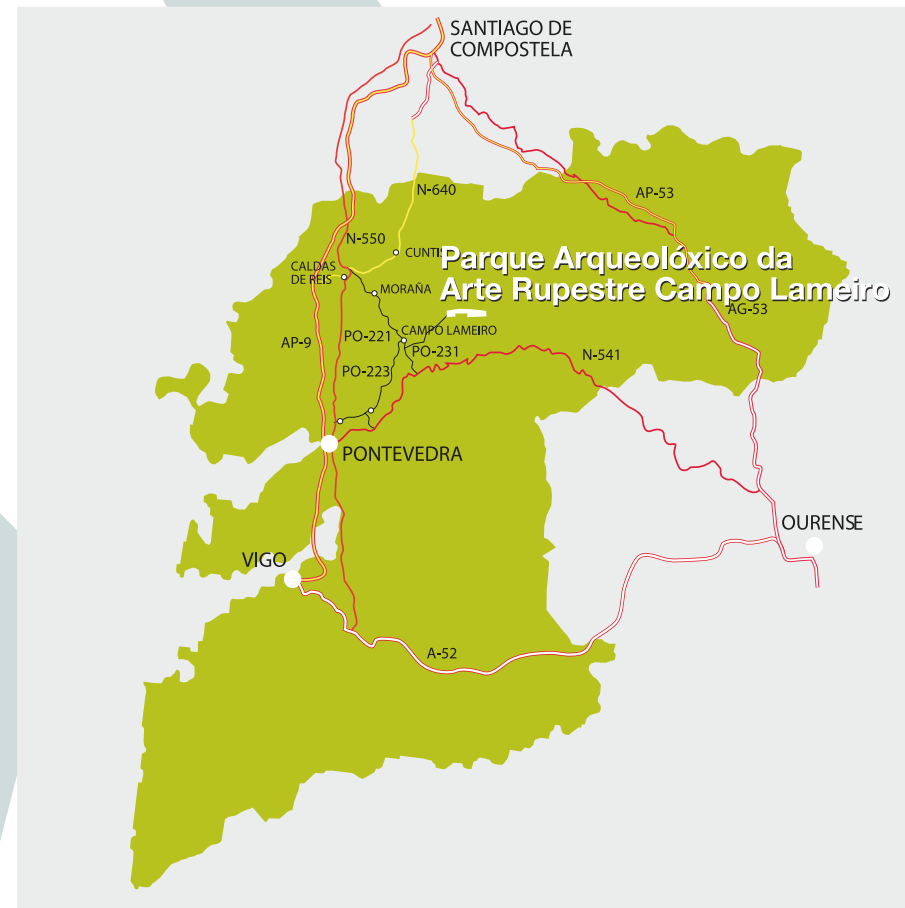
Dende Santiago: 62 km. AP9, saída Caldas de Reis, N-640 dirección Cuntis durante 1 km e PO-221, dirección Moraña ata Campo Lameiro.

Dende Vigo: 47 km. AP9 ata Pontevedra e N-541 ata San Xurxo de Sacos, xira á esquerda pola PO 231, 8 km ata o Parque.

Dende Pontevedra: 20 km. por estrada comarcal PO-223 ou N-541 e PO-231 ata o Parque.

Dende Ourense: 90 km. N-541, ata San Xurxo de Sacos, virar á dereita pola PO-231, 8 Km ata o Parque.

Dende Vilagarcía de Arousa: 28 km. N-640 ata Caldas de Reis, comarcal PO-221, dirección Moraña e Campo Lameiro.

CARTAFOL ESCOLAR 2019/2020

“NUNCA CHOVEU QUE NON ESCAMPARA”

PARQUE ARQUEOLÓXICO
DA ARTE RUPESTRE
Campo Lameiro

didactica@paar.es

886 151 195

www.paar.es